

Kulatý stůl na téma

Ústavní nebo komunitní péče?

Život v ústavu je hendikep.

Datum a místo konání:

10. prosince 2012

**Habrovanský zámek
zasedací místnost
HABROVANY**

Projekt Podpora transformace sociálních služeb

Transformace je změna velkokapacitní ústavní služby pro lidi s postižením na bydlení a podporu v běžném prostředí. Lidé s postižením díky transformaci přecházejí z velkých ústavů do bytů či rodinných domů v běžné zástavbě a žijí způsobem života, který je obvyklý pro jejich vrstevníky.

S náležitou podporou mohou lidé s postižením žít v běžných domácnostech, převzít odpovědnost za svůj život a zvládat péči o sebe a domácnost tak, jak to dělají ti, kdo v ústavech nežijí. Mohou chodit do zaměstnání, pěstovat své záliby nebo se stýkat s přáteli z okolí. Není důvod, aby svůj život trávili ve velkokapacitní instituci, která je v těchto činnostech omezuje.

Cílem projektu je podpořit přechod lidí s postižením z velkokapacitních ústavních služeb do bydlení a služeb v běžném prostředí.

Projekt realizuje odbor sociálních služeb a sociální práce Ministerstva práce a sociálních věcí ČR.

Projektu se účastní 32 ústavních zařízení z celé ČR, která poskytují služby cca 3 800 lidem s postižením. Na projektu spolupracují všechny kraje České republiky (Hlavní město Praha se vzhledem k podmínkám Evropského sociálního fondu účastní vybraných aktivit).

Součástí projektu je také Národní centrum podpory transformace sociálních služeb, které vzdělává a podporuje účastníky transformačního procesu.

Projekt přispívá k plnění *Koncepce podpory transformace pobytových sociálních služeb v jiné typy sociálních služeb, poskytovaných v přirozené komunitě uživatele a podporující sociální začlenění uživatele do společnosti*, která byla přijata usnesením vlády České republiky č. 127 dne 21. února 2007.

Projekt je financován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost.

Více o projektu: <http://www.mpsv.cz/cs/7058>

Transformace sociálních služeb v Jihomoravském kraji

V Jihomoravském kraji je poskytováno 87 pobytových služeb sociální péče pro osoby se zdravotním postižením (tělesným, mentálním, smyslovým, kombinovaným nebo s chronickým duševním onemocněním). Souhrnná kapacita těchto služeb je 4226 míst. Z toho je 18 služeb domovy pro osoby se zdravotním postižením s kapacitou 1283 míst, 34 služeb domovy se zvláštním režimem s kapacitou 2462 míst (vč. cílové skupiny senioři), 12 služeb chráněné bydlení s kapacitou 147 míst, 6 služeb týdenní stacionáře s kapacitou 139 míst a 17 odlehčovacích služeb s kapacitou 195 míst (vč. cílové skupiny senioři).

Procesem transformace v Jihomoravském kraji se od roku 2009 zabývá regionální transformační tým, který zabezpečuje transformaci zařízení zapojených do pilotního projektu Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) **Podpora transformace sociálních služeb**. Jedná se o organizace Srdce v domě, p. o., která je zapojena i do investiční části projektu financované z Integrovaného operačního programu a Habrovanský zámek, p. o., který je zapojen do neinvestiční části projektu.

Kromě zmíněných organizací se snaží myšlenku transformace uvádět do reality i jiní poskytovatelé sociálních služeb v kraji. Jedná se například o zařízení Zámeček Střelice, p. o., které v r. 2009 otevřelo tréninkové bydlení a zařízení Zámek Břežany od r. 2010 poskytuje službu chráněného bydlení v Šanově. Od roku 2012 poskytuje Domov Horizont, p.o. služby domova pro osoby se zdravotním postižením v místě mimo hlavní areál, tedy v běžné zástavbě.

Aktivity kraje na podporu procesů transformace, deinstytucionalizace a komunitních služeb jsou obsaženy a schváleny v aktualizaci strategické vize Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2020 (dále jen „Strategie JMK 2020“), která vychází z platné Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2006 -2016. Podpora transformace v kraji je obsažena i ve Střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji na období 2012 - 2014, konkrétně se jedná o systémovou prioritu D „Podpora zkvalitňování a rozvoje potřebných sociálních služeb na území Jihomoravského kraje“ a je obsažena i v akčním plánu pro rok 2012.

V rámci Regionálního operačního programu Jihovýchod byly vyhlášeny dvě výzvy, na základě kterých bude podpořen rozvoj a zvýšení dostupnosti chráněných bydlení pro cílovou skupinu osoby se zdravotním postižením. Bylo vybráno 6 projektů na výstavbu chráněného bydlení, z toho 1 projekt rozšiřuje už stávající službu do jiné obce. Celkem vznikne v Jihomoravském kraji 61 nových míst pro službu chráněné bydlení.

Více informací najdete na stránkách odboru sociálních věcí <http://www.kr-jihomoravsky.cz>

TÉMA KULATÉHO STOLU

Obce patří mezi jedny z nejdůležitějších aktérů v celém procesu transformace sociálních služeb. Plánování a následný rozvoj služeb obce, ať už sociálních, nebo jiných veřejných služeb, je nezbytným předpokladem pro úspěšnou realizaci samotné transformace. Návrat lidí s postižením do jejich přirozeného prostředí a využití běžně dostupných místních zdrojů je jedním z cílů celého transformačního procesu. A naopak. Pokud na území obce vznikají nové domácnosti pro osoby s postižením, zajistí si tím obec doplnění sítě sociálních služeb o služby chybějící a jejich následný rozvoj. Sociální služby poskytované v těchto domácnostech (např. chráněné bydlení) mohou fungovat jako síť služeb pro občany s postižením i z místní komunity.

Také téma rozvoje v sociální oblasti je předmětem propojení a spolupráce mezi jednotlivými obcemi. Obce společně plánují, realizují projekty, koordinují některé své aktivity tak, aby docházelo k rozvoji celého mikroregionu Vyškovska.

Do projektu Ministerstva práce a sociálních věcí ČR Podpora transformace sociálních služeb jsou společně s organizací Habrovanský zámek, p.o. zapojeny tyto organizace:

Srdce v domě, p. o.

V zařízení se připravuje na odchod z budovy zámku 24 uživatelů, kteří si zvolili pro svůj život jinou formu podpory. Během první etapy transformace pro ně budou vybudovány 2 domky, kde bude žít 12 lidí ve 4 domácnostech po 3 lidech. Dva podobně dispozičně řešené domky budou vybudovány i v jiné lokalitě.

Kontaktní osoba Národního centra podpory transformace sociálních služeb v zařízení:

Bc. Ivan Tůma

Odborný pracovník Národního centra

Telefon: 739 548 456

E-mail: ivan.tuma@trass.cz

Ústav sociální péče pro tělesně postiženou mládež v Brně - Králově poli

Je organizací přímo řízenou Ministerstvem práce a sociálních věcí, která působí na území Jihomoravského kraje a je zapojena do projektu Podpora transformace sociálních služeb. V organizaci probíhá postupná celková restrukturalizace služeb. Nejbližším cílem zařízení je poskytování služby chráněné bydlení mimo hlavní areál.

Ústav sociální péče pro zrakově postižené v Brně - Chrlicích

Je dalším zařízením na území Jihomoravského kraje, které poskytuje pobytové sociální služby pro lidi se zdravotním postižením. Zařízení z projektu Podpora transformace sociálních služeb čerpá především vzdělávací aktivity a metodickou podporu k tvorbě svého rozvojového plánu. Zařízení je přímo řízeno Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR.

Kontaktní osoba Národního centra podpory transformace sociálních služeb v obou zařízeních:

Pavel Akrman

Odborný pracovník Národního centra

Telefon: 739 548 486

E-mail: pavel.akrman@trass.cz

Habrovanský zámek, p. o.

Habrovanský zámek se nachází v obci Habrovany nedaleko Rousínova u Vyškova. Organizace v současné době poskytuje dvě sociální služby. Domov pro osoby se zdravotním postižením s kapacitou 35 lůžek a od 1. ledna 2012 je poskytována služba domov pro seniory s kapacitou 35 lůžek.

Organizace se rozhodla jít cestou poskytování sociálních služeb v přirozeném prostředí a podpořit tak lidi se zdravotním postižením při jejich začleňování do běžné společnosti. Z tohoto důvodu organizace plánuje za podpory Jihomoravského kraje vytvoření služby chráněného bydlení ve dvou domácnostech ve Vyškově pro 12 klientů. Cílem je umožnit lidem s postižením odejít z izolace ústavního zařízení a nabídnout jim možnost žít život srovnatelný s životem jejich vrstevníků a s případnou podporou pracovníků v sociálních službách se zapojit do běžného života. Lidé se zdravotním postižením tak mohou vytvářet přirozené vazby a využívat různé formy sociální podpory.

V rámci přípravy na přechod do chráněného bydlení, ale i jako nabídka poznání jiného způsobu života, realizuje Habrovanský zámek od května tohoto roku tréninkové bydlení v Královopolských Vážanech. Klienti si zde mohou vyzkoušet, do jaké míry jsou schopni se postarat sami o sebe a do jaké míry potřebují pomoc druhé osoby.

Více informací naleznete na:

www.habrovanskyzamek.cz

Kontaktní osoba Národního centra podpory transformace sociálních služeb v zařízení:

Veronika Olejníčková

Odborná pracovnice Národního centra

Telefon: 739 548 452

E-mail: veronika.olejnickova@trass.cz

Časté otázky a odpovědi

Znamená transformace zrušení služeb pro lidi s postižením?

Ne, nejedná se o rušení služeb, ale o změnu podmínek a způsobu jejich poskytování. Většina lidí s postižením se z ústavů stěhuje do běžných bytů či rodinných domů, kde jim je zajištěna potřebná podpora např. formou chráněného bydlení. Využívají také denní stacionáře a další způsoby podpory.

Někteří lidé ale z ústavů odcházejí úplně?

Část současných klientů velkých ústavů se vrací ke svým rodinám nebo se stěhuje do domácností s přáteli – a pobytovou sociální službu již nepotřebují. Jsou to ti, kteří mají takové schopnosti a dovednosti, které jim umožňují vést samostatný život. Do ústavu se přitom dostali pro nedostatek jiných možností podpory.

Pokud žil člověk v ústavu dlouhá léta, jak takovou změnu zvládne?

Pro člověka, který strávil část svého života v ústavním zařízení, je určitě tato změna náročná. Proto jí předchází důkladná příprava, která obnáší jak vyhodnocení potřeb člověka, tak naplánování průběhu transformace. Součástí přípravy jsou také výběr místa budoucího bydliště, jeho návštěvy a navazování vztahů s okolím nebo rozvoj potřebných dovedností. Zkušenosti ukazují, že přes počáteční stres dochází po přestěhování ke zlepšení psychické pohody a navázání dobrých vztahů s okolím.

Podle čeho bylo 32 zařízení zapojených do projektu vybráno?

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR oslovilo kraje, které přihlášily vybraná zařízení – zohledňovala se vysoká kapacita zařízení a objektů, jejich špatný stav, izolovanost od běžného prostředí a další ukazatele.

Podle čeho jsou vybírány obce, kam se lidé z ústavů stěhují?

Cílové obce jsou vybírány podle konkrétních potřeb lidí, kteří se do nich stěhují: často se odvíjí od jejich rodinných nebo přátelských vazeb.

Spousta lidí s postižením dnes žije v rodinách a do ústavů nechce, ovšem chybí pro ně dostupná pomoc. Proč se raději nevěnujete jim, vždyť o lidi v ústavech je postaráno?

Protože život v ústavu je hendikep. Velkokapacitní instituce omezuje osobní rozvoj člověka. Každý má přitom právo na běžný život srovnatelný s vrstevníky.

Navíc, díky transformaci se zvyšuje dostupnost bydlení a podpory pro dospělé s postižením v běžném prostředí. Nově vytvořené bydlení a služby budou moci využívat také lidé, kteří nepřicházejí z ústavů. V transformaci vybudované zázemí pro služby bude obci sloužit řadu dalších let.

To ale bude stát spoustu peněz, kde je vezmete?

Vytvářet nové služby pro lidi s postižením je možné díky penězům z Integrovaného operačního programu, kde je k tomuto účelu vyhrazeno cca 1,3 mld. Kč.

Více informací: <http://www.mpsv.cz/cs/5496>

Národní centrum podpory transformace sociálních služeb

Národní centrum podpory transformace sociálních služeb pomáhá vzděláváním a metodikou 32 organizacím, které umožňují lidem s postižením přejít z velkých ústavních služeb do bydlení a života v běžné společnosti. Národní centrum je součástí projektu MPSV ČR Podpora transformace sociálních služeb.

Národní centrum **podporuje zapojené organizace a kraje posílením personálních kapacit** potřebných pro zvládnutí transformačního procesu: v každé zapojené organizaci má odborného pracovníka na 0,5 úvazku a v každém zapojeném kraji pracovníka na 1,0 úvazku.

Národní centrum **vzdělává pracovníky zapojených organizací a dalších institucí podílejících se na transformaci** služeb sociální péče. Zajišťuje čtyři vícedenní vzdělávací programy a řadu jednorázových seminářů a workshopů, které přispívají ke sdílení zkušeností a informací nezbytných pro úspěšný průběh transformace.

Národní centrum **informuje o transformačním procesu a podporuje veřejnou diskuzi o deinstitucionalizaci** služeb sociální péče.

Národní centrum **poskytuje konzultace a metodickou podporu** při tvorbě transformačních plánů a investičních projektů, které umožňují praktickou realizaci transformace.

Národní centrum **vytváří analytické a metodické nástroje**, které reflektují dosavadní průběh transformace a přispívají k jeho pokračování i pro další lidi s postižením, které žijí ve velkokapacitních institucích.

Národní centrum zahájilo svou činnost v listopadu 2010 na základě veřejné zakázky Ministerstva práce a sociálních věcí.

Řízení, personální zajištění a realizaci řady konkrétních aktivit Národního centra zajišťuje společnost 3P Consulting (www.3pconsulting.cz). Na činnosti Národního centra se také podílejí:

- sdružení Hestia, které poskytuje supervizi zapojeným organizacím, krajům a pracovníkům MPSV a školí intervizory v zařízeních
- společnost Vzdělávací centrum pro veřejnou správu ČR, která zajišťuje některé vzdělávací aktivity
- sdružení Quip – Společnost pro změnu a společnost Akademie produktivity a inovací, které se podílejí na tvorbě analýz.

Při realizaci aktivit spolupracuje Národní centrum s řadou odborníků z dalších organizací, které se věnují transformaci sociálních služeb pro lidi s postižením. Aktivity Národního centra probíhají do března 2013. Novinky na www.facebook.com/trass.cz.

Kontakt:

Národní centrum podpory transformace sociálních služeb

3P Consulting, s.r.o.
Římská 12
120 00 Praha 2

telefon:
(+420) 739 548 469

e-mail:
info@trass.cz

web:
www.trass.cz

Facebook:

www.facebook.com/trass.cz

